

HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

132 - HALACHA AND KABBALA - PART 2 OU ISRAEL CENTER - SUMMER 2019

- In Part 1 we saw how the early Acharonim began to assimilate the Zohar into the halachic process. The positions included:
- R' Elyahu Mizrahi (15C Turkey) - kabbalistic concepts are highly esoteric and, although special individuals are free to adopt them, ordinary people are not required to follow them.
- Radvaz (16C Egypt) - kabbalistic practices are acceptable as chumrot, but not where they contradict the Talmud.
- Beit Yosef (16C Eretz Yisrael) - incorporates selected halachot of the Zohar into the mainstream halacha. Where the Zohar conflicts with Talmud, the Talmud prevails. However, where the Zohar conflicts with the post-talmudic poskim, the Zohar prevails.
- The Rema (16C Poland) - disagrees with the Beit Yosef on the latter point. According to the Rema, the Zohar cannot even override the post-talmudic poskim.
- The Maharshal (16C Poland) - is concerned in many cases about the problems of integrating kabbala into halacha.
- The Maseit Binyamin (17C Poland) - considers that the Zohar outweighs all the post-Talmudic poskim put together!
- R. Ya'akov Emden (18C Germany) - whilst skeptical about the origins of every word of the Zohar, maintains that, although in any dispute between the Zohar and the Bavli we follow the Bavli, where the Bavli is unclear and subject to many interpretations and the Zohar can clarify the position, we are to look to the Zohar. The Zohar should not be rejected in halacha, provided it does not directly contradict the Bavli and we should try wherever possible to reconcile the Zohar and the Bavli. Furthermore, where the Zohar explains the Gemara in a manner contrary to the other poskim, we should be open to following the position of the Zohar
- The Chatam Sofer (18/19C) - rules that halacha should not incorporate the hidden Torah of the kabbala.

A] THE SEFARDI KABBALISTS AND THE STATUS OF THE ARI

- Classically, poskim who were also mekubbalim were not given greater or lesser weight in halacha due to their kabbalistic knowledge.
- Consider the Ramban, one of the foremost kabbalists of the Rishonim, but whose halachic opinion is not weighted due to this.
- Also, the Rema MiPano (1548-1620) was is a very senior kabbalistic figure of his age, yet his contemporary, R' Yoel Sirkis (the Bach) is certainly ranked higher as a posek.

1. כל דברי קדשו של האר"י זצ"ל מיוסדים על אדני הזהר ונגלו אליו האלוקים

ש"ת חיים שאל חלק א סימן א

2. כי רבינו האר"י זצ"ל רוח ה' דיבר בו אשר יצק מים על ידי אליהו זכור לטוב

ש"ת חיים שאל חלק א סימן עה

3. כי מרן ושאר הרבנים לא ידעו אחד ממאה מגדולת רבני האר"י ז"ל. והן בעוון נח נפשיה דהאר"י ז"ל בימי מרן

ספר טוב עין של החיד"א, נדפס בסוף הספר ועד לחכמים, לוורנו תקנוז סוף סימן ז'

The Chida (Eretz Yisrael 18C) gave special status to the rulings of the Ari, even perhaps above the Shulchan Aruch.

4. ולענין הלכה אני הדל מעת שראיתי מה שהשיבו מן השמים לרבינו יעקב ממרו"ש כמו שהבאתי בספר הקטן ברכי יוסף סימן תרנ"ד אות ב', נהגתי לומר לנשים שיברכו על הלולב. וכמנהג קדום שהיו נוהגות הנשים בעה"ק ירושלים ת"ו. והגם דמרן ז"ל פסק שלא יברכו. נראה ודאי דאלו מרן ז"ל שלטו מאור עיניו הקדושים בתשובות רבינו יעקב ממרו"ש דמשמא מיהב יהבי כח לברך לנשים ודאי כך היה פוסק ומנהיג. ובכי האי לא שייך 'לא בשמים היא' דכיון דיש הרבה גדולים בפוסקים דסבירא להו דיברכו, אהניא לן לפסוק כמותם כיון דאית לן סיעתא דשמיא

ש"ת יוסף אומץ סימן פב - החידה (1724-1806)

The Chida's acceptance of mystical Torah as a significant contributor to halacha can be seen here to in his legitimation of the Shu't Min haShamayim of R. Yaakov of Marvege (13C France), who ascended to heaven in a trance to ask certain she'elot - here whether women should make a beracha on the lulav. (The answer from heaven was yes!).

- Note the implications of such a psak for Sefardim who rule that a beracha levatala is a very serious breach of a Torah mitzva!!

B] A TEST CASE - HANOTEN LEYA'EF KOACH

5. עוד ברכה אחת יש בסדורי אשכנז בא"י אמ"ה הנותן ליעף כח ונתקנה כא) על שאדם מפקיד נשמתו בערב ביד הקדוש ברוך הוא עייפה מעבודה קשה כל היום ומחזירה לו בבוקר שקטה ושלוה וע"פ המדרש חדשים לבקרים רבה אמונתך בשר ודם מפקיד פקדון ביד חברו ומחזירו לו בלוי ומקולקל אבל אדם מפקיד בכל ערב נשמתו ביד הקדוש ברוך הוא והיא עייפה ומחזירה לו חדשה ורגועה

טור אורח חיים הלכות ברכות השחר ושאר ברכות סימן מו

The Tur refers to the morning beracha of 'hanoten leya'ef koach' as an Ashkenazi innovation - it is not mentioned in the Gemara¹ - but gives a beautiful reason for its wording.

6. ... אף על פי שיש סמך יפה לדרך ברכה זו מאחר שלא נזכרה בתלמוד איני יודע איך היה רשות לשום אדם לתקנה ומלאתי שכתב האגור (הל' ברכות סי' פז) שראה מקטרגים עליה מטעם זה והרמז"ס וסמ"ק והרוקח לא הזכירוה וכי נקטינן:

בית יוסף אורח חיים סימן מו

The Beit Yosef rejects it totally on the basis that it was not mentioned in the Gemara.

7. יש נוהגין לברך: הנותן ליעף כח, ואין דבריהם נראין. הגה: אך המנהג פשוט צנני האשכנזים לאומרה.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכות השחר ושאר ברכות סימן מו סעיף ו

In the Shulchan Aruch, R. Karo rules that some people do say it, but that this is not correct! The Ashkenazi minhag was however to say that beracha.

8. שאלה: מהו לברך ברכת הנותן ליעף כח? תשובה: סוד ה' ליראיו - ואני בבאי לכאן מצאתי שהנהיגו לאומרה גם אני כאחד מהם. [עי' אור"ח סי' מ"ו ס"ו ולק' סי' רכ"ד: ופה קראקא אין אומרים בביהכ"ס הישנה אותה ברכה:]

שו"ת הלכות קטנות חלק א סימן קפד

Rav Yosef Hagiz - 17C Morocco/Turkey counts himself as someone who DOES say the beracha, based on 'sod Hashem leyereyav' - that God reveals his mystical secrets to select individuals. (Nevertheless the note in the teshuva mentions that in Krakow some of the shuls did NOT say it.)

9. ומנהגינו לאמרה בלי הזכרת שם ומלכות. ורש"ל בתשובה סימן ס"ד כתב שאין לאמרה. וזה כמו שלש שנים בא פה תירי"א ת"ח מארץ הצבי והעיד ששמע שרבינו המחבר ז"ל חזר בו בסוף ימיו והיה אומרה בהזכרת שם ומלכות על פי הקבלה, ועל פי עדות זו נהגו קצת לברכה בשם מלכות. וגערתי בהם שלא מפני עדות המעיד ששמע על פי השמועה נניח מה שכתב כאן ונבא לידי ברכה לבטלה. ועוד, שהטענה שכתב רבינו ז"ל שמאחר שלא נזכרה בגמרא אין לנו רשות לאמרה, טענה יפה היא

כנסת הגדולה הגהות בית יוסף אורח חיים סימן מו

The Sefardi posek Knesset Hagedola (R. Chaim ben Israel Benveniste - 17C Constantinople) claims that people had started saying the beracha with Shem u'Malchut, and alleged that a traveller from Eretz Yisrael claimed that the Beit Yosef had changed his position and ruled to say the beracha in full. He rejects this as a reason to say the beracha with Shem u'Malchut. Interestingly the Maharshal in 16C Lublin, Poland rules NOT to say it!

10. יב (פמ"ג) ואין דבריהם נראין. ובכ"ה כתב חכם אחד העיד שחזר הרב"י צסוף ימיו וזיה לאומרו בשם ומלכות ואני מחיתי שלא לשנות מנהג קדמונים לאומרו בלא שם ומלכות עכ"ל. ובכוונות כתב לאומרו וכ"כ הרב"ח וסמ"ג:

מגן אברהם סימן מו ס"ק יב

The Magen Avraham (17C Kalisz, Poland) brings the opinion position of the Knesset Hagedola and notes that the Ari², and the Ashkenazi poskim rule in favor of saying it.

1. It appears to have been formulated by the Geonim and enthusiastically adopted by the Ashkenazim, but not the Sefardim (who take a stricter halachic position on the issue of beracha levatala). The Shulchan Aruch HaRav (46:6) writes that the beracha was created due to the increased weakness and yeridat hadorot after the sealing of the Talmud.

2. The Ari (Sha'ar HaKolel 1:6:11) explains that the 18 morning berachot mentioned in the Gemara correspond to the 18 berachot of the Amida. Hanoten LeYa'ef Koach was introduced to correspond to the added 19th beracha against the heretics and to give us strength to withstand their heresy!

11. הנותן ליעף כח. פה ירושלים תוצב"א נתפשט המנהג לאמרו על פי כתבי של הרב הקדוש מהר"י אשכנזי ז"ל [נספר שער הכוונות ענין נוסח התפלה] זולתי קלת יחידים שאין אומרים אותו. ואני אחד מהם.

פרי חדש אורח חיים סימן מו סעיף ו

The Pri Chadash - Sefardi posek R. Chizkiya DiSilva (17C Livorno/Eretz Yisrael) - rules that, although the minhag in Yerushalayim was to say it, he was one of the select few who did not!

12. יא. דין ו. יש נוהגים לברך הנותן ליעף כח ואין וכו'. עתה נתפשט המנהג בגלילותנו לברך זאת הברכה, עפ"י כתבי רבינו האר"י זצ"ל (שה"כ דף ב ע"ב). כי אף דקבלנו הוראות מרן, קים לן דאלמלא מרן אף הוא ראה דעת קדוש האר"י זצ"ל, גם הוא יורה לברכה. ומה גם שכתב הרב כנה"ג דאיכא מאן דשמע דהדר ביה מרן בסוף ימיו. וכן ראוי לנהוג. ודלא כהרפ"ח

ברכי יוסף אורח חיים סימן מו ס"ק יא

The Chida however rules that one must say it with Shem Hashem! The psak of the Ari is definitive and he claims that the Beit Yosef would have changed his position, had he seen the ruling of the Ari (aside from the question of whether the Beit Yosef actually DID change his position).

13. הא לך צהדיא דצרי הצרכי יוסף לדעת מרן ז"ל, דאף על גז דצצית יוסף כתב דלדעת הרמז"ס והסמ"ג והרוקח אין לצרכה, אילו היה רואה דצרי האר"י ז"ל היה מצרכה. ולא חייש לספק צרכות להקל נגד האר"י ז"ל. וכן כתב הרב צן איש חי פרשת צראשית אות יו"ד ופרשת וישב אות ה', דכנגד סברת רבינו האר"י ז"ל אין לומר ספק צרכות להקל. וכן נהגו העולם שלא לחוש לספק צרכות נגד דצרי האר"י ז"ל ... ונהגו העולם לצרך כדצרי האר"י ז"ל צשער הכוונות דף א' ע"ג, שכתב שכולם חייב אדם לצרכם בכל יום אף על פי שלא נתחייב בהם, יעויין שם. ...

כף החיים אורח חיים:הע

The Kaf Hachaim (R' Yaakov Sofer - Baghdad/Yerushalayim - 1870-1939) was a student of the Ben Ish Chai. He quotes the Ben Ish Chai and the Chida to support the position that even Sefardim make berachot in according with the ruling of the Ari'zl, even where the beracha is questionable.

14. עוד ברכה נמצאת אצלנו והיא 'הנותן ליעף כח' ואינה בגמרא. ורבינו הב"ב בסעיף ו' התרעם על זה! אך אצלנו פשוט בכל המדינות לאומרה וכ"כ רבינו הרמ"א. והאשכנזים אומרים אותה באחרונה קודם המעביר שנה מעיני, ובנוסחת ספרד היא אחר מלביש ערומים. ואולי היה בנוסחתם בגמרא ברכה זו.

ערוך השולחן אורח חיים סימן מו

The Aruch Hashulchan rules that Ashkenazim must say it, and speculates that there may have been a text of the Gemara with this girsa, which we no longer have.

15. (יג) איברא שעכשיו נהגו הכל לברך ברכת הנותן ליעף כח. ומ"מ אינו מוכרח לומר שנהגו כן עפ"ד האר"י ז"ל דוקא. שהרי גם אחינו האשכנזים כולם מברכים אותה, אף על פי שרבים מהם אינם הולכים אחר תורת הסוד שגילה רבינו האר"י ז"ל.

שו"ת יביע אומר חלק ב - אורח חיים סימן כה

Rav Ovadia Yosef accepts that the minhag now, even for Sefardim, is to say the beracha in full³, but does not accept that this is due to the kabbalistic position, since it is ruled by some of the Ashkenazi Rishonim.

16. טז. יש לברך ברכת "הנותן ליעף כח" עם ברכות השחר. ואף על פי שלא נזכרה ברכה זו בתלמוד, וכתב מרן בשלחן ערוך שמתעם זה לא יברכו ברכה זו בשם ומלכות, וכן נהגו הפרי חדש והגאון רבי אליהו מוילנא, מכל מקום הואיל והגאונים הראשונים הביאוהו, ואפשר שכך היתה נוסחתם בגמרא, ועוד, שפשט המנהג בכל תפוצות ישראל לאומרה בשם ומלכות, ומה גם שרבותינו המקובלים סמכו ידיהם על אמירתה, לפיכך יש לאומרה בשם ומלכות.

ילקוט יוסף קצוש"ע אורח חיים סימן מו - מהלכות ברכות השחר

In the Yalkut Yosef he suggests that the beracha may in fact have been in an alternative girsa of the gemara which we do not have and rules to say the beracha. The fact that the kabbalists supported it does not harm!

3. The Italian and Yemenite nusach still do not include this beracha.

C] HALACHA AND KABBALA - AN ASHKENAZI CONSENSUS?

17. כתב זכ"ה זכללי הפוסקים כל דבר שזעלי הקבלה והזוהר חולקין עם הגמ' הלך אחר הגמ' והפוסקים (רדב"ז ח"א סי' מ"ט פ' וספר יוחסין ור"י הלוי סי' מ"א וכ"כ הרב"י באף). מיהו אם זעלי הקבלה מחמירין יש להחמיר ג"כ. וכל דבר שלא הוזכר בגמרא וזפוסקים אף על פי שנזכר בקבלה אין לנו יכולים לכופ לנהוג כן (רא"ס ח"א ס"א) עכ"ל:

מגן אברהם סימן כה ס"ק ב

The Magen Avraham (17C Poland) sets out the following guidelines, based on the Sefardi commentator, Kneset Hagedola: (i) If the ba'alei kabbala (i.e. the Ari) or the Zohar disagree with the regular halacha in 'Shas and poskim', we follow the regular halacha. (ii) If the kabbalists are machmir but not in conflict with the regular halacha, we should be machmir like the kabbala. (iii) If a halacha is mentioned only in the kabbala and not in Shas and poskim, we cannot force someone to observe it.

18. **שתיהן מעומד** - עיין זמ"א שרולא להכריע דהנחה של יד תהיה מיושז והצרכה תהיה צעמידה. אזל זא"ר זשס רש"ל זתשובה סימן ל"ח כתב דמי לנו גדול מר"ש מקינון? אחר שלמד קבלה היה מתפלל כתינוק בין יומיו, דמי שלא יכול להשיג סודה על נכון יזוח לקץ זנטיעות. ע"כ יהיה הצרכה והנחה צעמידה. וצדיאור הגר"א הוכיח דגם לפי הזוהר מותר להניח התש"י צעמידה ע"כ אין לזוז מהמנהג. כתב הכנה"ג זכללי הפוסקים: (1) כל דבר שזעלי הקבלה והזוהר חולקין עם הגמרא והפוסקים הלך אחר הגמרא והפוסקים. (2) מיהו אם זעלי קבלה מחמירין יש להחמיר ג"כ. (3) ואם לא הוזכר בגמרא וזפוסקים אע"פ שנזכר בקבלה אין לנו יכולין לכופ לנהוג כן. (4) ודין שאין מוזכר זביפורן זש"ס ופוסקים יש לילך אחר דברי קבלה. (5) וגם זמקום שיש פלוגתא בין הפוסקים דברי קבלה יכריע.

משנה ברורה סימן כמב

The Mishna Berura (19/20C Lithuania) quotes the Magen Avraham's guidelines and adds some others, as follows:-
(i) *If the ba'alei kabbala (i.e. the Ari) or the Zohar disagree with the regular halacha in 'Shas and Poskim', we follow the regular halacha.*

(ii) *If the kabbalists are machmir but not in conflict with the regular halacha, we should be machmir like the kabbala.*

(iii) *If a halacha is mentioned only in the kabbala and not in Shas and poskim, we cannot force someone to observe it.*

(iv) *Nevertheless, if a halacha is mentioned only in the kabbala but not in the Shas and poskim, one should follow it.*

(v) *If there is a dispute in the regular halacha, the position in kabbala can be used as a means to resolve that dispute.*

• Note the implications of these guidelines for normative halachic practice. It now becomes recommended (effectively required?) to follow the practice of the chumrot of kabbala, even when not mentioned in the Gemara at all.

19. ודע שיש בענייני תפילין וכן בשארי מצוות מה שעושין ע"פ חכמת הקבלה. וכתבו הפוסקים כלל בזה דכשהגמרא והפוסקים מחולקים עם הזוהר הולכין אחרי הגמ' והפוסקים. ואם הזוהר מחמיר יכול מי שירצה להחמיר כהזוהר ובדבר שלא נזכר בגמרא ודאי ראוי לעשות כדברי הזוהר אמנם אין כופין על זה (מג"א סק"ד בשם רדב"ז ע"ש) אמנם **מקובלני שא"א להיות הזוהר מחולק עם הגמ' אא"כ שגם בגמ' יש פלוגתא** ובמקום שהדין פסוק בגמ' גם הזוהר ס"ל כן. ואולי יש מקומות שלא פירשו כן בזוהר לא כווננו האמת וצריך לפרש פירוש שישתווה עם הגמ' ודו"ק:

ערוך השולחן אורח חיים סימן כה סעיף כט

*The Aruch Hashulchan⁴ (19C Lithuania) brings a similar set of principles but (i) stresses the appropriateness of following the kabbala if not in conflict with the established halacha and; (ii) adds that his tradition in these matters was that there **cannot** be a real conflict between the Zohar and the Shas. The Zohar **must** be reflecting an opinion in the Shas and should be interpreted as such.*

• According to this, there may now be effectively **NO** case in which the Zohar actually conflicts with the Shas!

20. בשאלתך כיצד פסק המ"ב גבי ניעור בלילה לא יברך בבוקר ברכות אלקי נשמה, ברכות התורה וברכת המעביר שניה והא ענין זה הוא מחלוקת הפוסקים, וכתבו האחרונים בריש הלכות תפילין שכל מקום שיש מחלוקת הקבלה תכריע, והאר"י ז"ל כתב שיש לברך. הנה פשוט שהקבלה תכריע הוא ס' הזוהר והתקונים שהם דברי תנאים אבל כתבי האר"י ופע"ח [פרי עץ חיים] אף שגדול מאד, הוא כאחד מכל הפוסקים שרשאין לחלוק עליו אף בדברי הקבלה ולא לנו יתמי דיתמי לומר מי גדול ממי לכן אין דבריו מכריעין יותר מכל רבותינו וא"כ כיון שאיכא פלוגתא הא ספק ברכות להקל.....

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן ג

Rav Moshe Feinstein rules that the kabbala is only relevant as a deciding factor in halacha where it is derived from the Zohar, which is from Chazal. The Ari has the status of a regular posek and others can disagree with him. The Chasidim and Sefardim, as we have seen, are much more likely to give the Ari special status.

4. The Aruch HaShulchan had a fascinating background. He studied in Volozhin and was related to the Netziv. In 1862 he took his first rabbinic position in Novosybkov, a town in which many Chabad Chasidim lived. During this period he visited with R. Menachem Mendel of Lubavitch, the author of Zemach Zedek and ultimately also received semichah from him. He was thus very familiar with Chassidic minhagim, although he was a Mitnagid. He shared with Chabad a reverence for the Ari and his practices.

D] HALACHA AND KABBALA - RAV OVADIA YOSEF AND A SEFARDI REVOLUTION

21. ואנכי בעניי לא זכיתי להבין מנ"ל להרבנים הנ"ל אומדנא זו בדעת מרן, שאילו היה רואה לד' רבינו האר"י היה פוסק כן. והרי עם כל הכבוד לרבינו האר"י ז"ל, עטרת בראש כל אדם, אַנן קי"ל לא בשמים היא. ומהיכא תיתי להניח דברי הפוסקים המפורסמים, ולתפוס דברי האר"י ז"ל, כהלכה למשה מסיני. וע' בהקדמת הרמב"ם לפי' המשניות, שכ', שהנביא שיסבור סברא, ויסבור כמו כן מי שאינו נביא סברא וכו', שאין לשמוע לד' הנביא. ואפילו אלף נביאים כלם כאליהו ואלישע שיהיו סוברים סברא א', ואלף חכמים ואחד יסברו היפך הסברא ההיא, אחרי רבים להטות. והלכה כדברי האלף חכמים וחכם, ולא כד' האלף נביאים הנכבדים. עכ"ל. וא"כ אף אם רב גובריה וחיליה דרבינו האר"י כחד מן קמיא, מ"מ כשיש פוסקים ראשונים שאומרים להיפך והם הרוב, אזלין בתר רובא

שו"ת יביע אומר חלק ב - אורח חיים סימן כה

Rav Ovadia also ruled that the 'revealed Torah' must have priority over the hidden and mystical Torah of the Ari. This approach often brought him into deep disagreement with the 'derech hapsak' of other Sefardi gedolim before him - the Chida, the Ben Ish Chai, the Kaf Hachaim - and in our own times, Rav Mordechai Eliyahu z'l.

22. נשאלתי אודות הניעור משנתו וברצונו לשתות מים לצמא ולחזור לישון אח"כ, אם אפשר להתיר לו לשתות בלי נטילת ידים, ויברך שהנ"ב על המים, או יהרהר הברכה בלבד, מפני שאסור להזכיר את ה' בלי נט"ל.....
..... ובאמת שדעת מרן ז"ל היא שאע"פ שהזוה"ק אוסר לברך, הואיל ומהגמ' והפוסקים מתבאר להיפך, נקטינן כד' הגמרא והפ"ו. שבכל מקום שהקבלה חולקת עם הפשט נקטינן כהפשט
..... דמכיון שהגמ' והפוסקים חולקים על הזוה"ק בזה, יש לפסוק כהגמ' והפוסקים, וכמ"ש הכנה"ג בכללי הפוסקים והמג"א (סי' כה סק"כ), שבכל מקום שהזוהר ובעלי הקבלה חולקים על הגמ' הלך אחר הגמ' והפוסקים.

שו"ת יביע אומר חלק ד - אורח חיים סימן ב

Here too, Rav Ovadia, against the psak of many of the Sefardi poskim of the previous generations, rules in this case accordance with the 'revealed Torah' of the Gemara, against the rulings of the Zohar

23. ב"ה. פעה"ק ירושלים ת"ו. תשט"ז לפ"ק. לכבוד ידידנו הדגול הרב הגאון המפורסם בנסתר ובנגלה, וכתר שם טוב עולה, בן של קדושים, גזע ישישים, אראלים ותרשישים, מהר"ר עובדיה הזאניה שליט"א חבר בית הדין הגדול ירושלים ת"ו ...
.... ובדבר מה שהעיר כת"ר על מה שהעלתי בשו"ת יביע אומר ח"א (תארו"ח סי' ה), שהעומד באמצע קריאת שמע וברכותיה, ושמע קדיש, יענה: 'אמן יהא שמיה רבה מברך לעלם לעלמי עלמאי יתברך', ולא ימשיך עד דאמירן בעלמא כמנהגינו תמיד ע"פ האר"י ז"ל.
וע"ז העיר כת"ר שאיך הרהבתי עוז להכריע נגד דעת האר"י ז"ל שקבל מפי אליהו ז"ל שצ"ל כ"ח תיבות עד דאמירן בעלמא?!
.... וכבר כתב מרן החיד"א בברכי יוסף (סי' מו ס"ק יא), שאף שקבלנו הוראות מרן שפסק שאין לברך הנותן ליעף כח, קים לן שאילו ראה מרן דעת קדוש האר"י ז"ל גם הוא יודה שיש לברכה וכן פסק בבן איש חי (פר' שמות אות ו) שכדברי האר"י ז"ל עיקר, ולכן גם בק"ש וברכותיה צריך לענות עד דאמירן בעלמא, ודלא כמרן ז"ל. עכת"ד.
והנני להשיב, כי באמת לא נכחד ממני דברי האר"י ז"ל הנ"ל, וכאשר עיני צדיק תחזינה מישרים בתשובתי (שם אות ד), והבאתי ג"כ דברי הרב בן איש חי והרב כף החיים שפסקו שיש לענות תמיד עד דאמירן בעלמא. ע"ש. אולם אדברה בעדותיך נגד מלכים ולא אבוש, שמאחר שרוב הפוסקים הראשונים ס"ל דסגי לענות תמיד עד לעלמי עלמאי, ומהם:
ונשענתי בזה על רבותינו האחרונים שהיה להם יד ושם גם בחכמת הקבלה, ועם כל זה, פסקו שבק"ש וברכותיה לא יענה כנהוג עד דאמירן בעלמא, אלא עד יתברך. ומהם:
אתה הראת לדעת שלמים וכן רבים, עם היותם מרבני המקובלים, נקטי בפשיטות בזה כדעת מרן הב"י, ואפשר דס"ל שאף האר"י יודה שאם עומד בק"ש וברכותיה לא יפסיק יותר מעיקר החיוב שהוא עד יתברך, כיון שעוסק בשבחו של מקום.
ועכ"פ כל האחרונים הנ"ל ידעו בודאי מדברי רבינו האר"י ז"ל, ועכ"ז פסקו כמש"כ, ולא שבקינן לכל הפוסקים הנ"ל מפני דברי הרב בן איש חי והרב כף החיים. ובפרט דשב ואל תעשה עדיף.

שו"ת יביע אומר חלק ו - אורח חיים סימן ח

This teshuva is addressed to R. Ovadia Hedaya, leading Sefardi posek, originally from Syria, and also major kabbalist - head of the Bet El Yeshivat Mekublaim, Yerushalayim. He addresses whether Sefardim should follow the psak of the Ari to say the full response to kaddish, even when in the middle of bircat keriyat shema. Rav Ovadia makes it clear that he will NOT be bound by the kabbalistic mesorah of the Chidah, the Ben Ish Chai, the Kaf Hachaim, or the psak of senior sefardi poskim such as Rav Hedaya.

בדין קימה מפני שיבה

24.

כתבתי, שחיוב קימה מפני זקן בשנים, היינו משבעים שנה ומעלה, שנאמר מפני שיבה תקום, ושנינו בספ"ה דאבות בן שבעים לשיבה, וכן פסקו במפורש הרא"ש, והר"א ממיץ, והגהות מיימוני, והרשב"ץ, והאחרות חיים, והצדה לדרך, והטור, ומרן השלחן ערוך. ושכן דעת הרמב"ם והמאירי. ... ואף על פי שהאר"י כתב שצריך לקום מפני זקן בן ששים ואילך. ... וראיתי בשו"ת יצחק ירנן ברדא (נח"י"ד סי' ז) שהביא מדברינו, וכתב, ולענ"ד שדברי האר"י ברורים, שמששים ואילך מתחילות שנות השיבה, ואינו חולק על התלמוד שלנו, כי התלמוד לא פירש שדוקא מבן שבעים שנה, רק כל שיבה במשמע, ומפרש האר"י כל שיבה, כל שהוא שיבה, והיינו מששים והלאה. ... וקי"ל הלכה כהאר"י נגד כל הפוסקים. ועוד שספק דאורייתא לחומרא, ולכן צריך לעמוד בפני זקן בן ששים ואילך. ע"כ.

ואני אומר ... אין ספק שהלכה כהתלמוד שלנו נגד הזוהר. וכמ"ש הרדב"ז בח"ד (סי' פ), שבכל מקום שספרי הקבלה חולקים על הגמרא והפוסקים, הלכה כדברי הגמרא והפוסקים, שהם יותר עיקר לדינא. וכ"כ רבותינו האחרונים ומהם. ... ומה שתקע עצמו בדבר הלכה לומר שהלכה כהאר"י נגד כל הפוסקים ... אינו נכון כלל! ... ואף שהאר"י קיבל גם כן חכמה זו שנקראת קבלה, הרי גם ר' אליעזר הגדול קיבל כמו כן מרבותיו, ואף על פי כן כיון שהחכמים לא קבלו כן לא פסקו הלכה כמותו, דר"א שמותי הוא, ואין פוסקים הלכה כמותו. ואין גנאי לומר שגם האר"י אינו גדול מר' אליעזר הגדול!

שו"ת יביע אומר חלק ט - יורה דעה סימן יג

In this teshuva Rav Ovadia Yosef defends the psak that one need only stand in front of a person aged 70 or more, the Ari rules, 60. R. Ovadia insists that the Ari does not override the other poskim, notwithstanding that his Torah is based on kabbala. He cannot be greater than the Tanna R' Eliezer, who was one of the greatest of the Tannaim, and yet the halacha does not follow him since he was a shamuti.⁵

E] HALACHOT BASED ON KABBALISTIC CONCEPTS

See below a selection of over 100 halachot sourced in the Zohar, Arizal or other kabbalistic writings. Some of these halacha have older halachic roots but have acquired kabbalistic resonances.

Synagogue

- That the shul should have 12 windows.
- 6 steps leading up to the aron kodesh.

Tefilla

- Use of a kli for negelwasser.
- Not walking 4 amot before doing negelwasser.
- Nusach Sefard and Nusach Ari.
- Saying berich shemei when the Torah is removed from the aron.
- Not saying prayers and piyyutim which were composed after Hakalir. (The Ari did not sing Lecha Dodi)
- Being in the first 10 men for davening.
- When to say Shirat Hayam in shacharit - before or after Yishtabach.
- Sitting for certain parts of bircot Shema in Shacharit.
- The 3 extra words for Shema - א-ל-ל מלך נאמן - ה' אלוכם אמת
- Saying Amen after ga'al yisrael.
- Public tefilla in Aramaic.
- Walking at the side of someone who is in the middle of the amida.
- Not reciting any Torah Shebichtav (eg leynung, tehillim) at night before chatzot.
- Shokelling when davening.
- Standing for kria haTorah.
- Walking behind the Torah as it processes.
- Looking carefully at the letters of the Torah during hagba'ah.
- Not to say 'Ashrei' after Mincha amida.
- Tikun Chazot

5. A follower of Beit Shamai. There could be a possible connection here to the idea that the Torah of R. Eliezer and of Beit Shamai was rooted in shamayim. This was not a reason to follow his psak, but actually a reason NOT to follow it. The same issue is perhaps being raised here in relation to the mystical Torah of the Arizal.

Tzitzit

- Wearing tallit over one's head.
- Two holes in the corners of the tallit katan.
- Minhagim of the Ari for the number of loops on the tzitzit.
- White tallit.
- Holding tzitzit for certain parts of tefilla.
- Not having an atara on the tallit (now Chabad).
- Tallit that is big enough to cover head and body.
- Wearing tzitzit/ tallit katan in or out.

Tefillin

- Not wearing Tefillin on Chol Hamoed.
- Removing tefillin before mussaf on Rosh Chodesh
- Wearing Rabbeinu Tam tefillin (a) together with Rashi tefillin and (b) for all people, not just the very pious.
- Never putting on tefillin before tallit.
- Going to shul wearing tallit and tefillin - the Ari was NOT in the first 10 so he could wear the tallit to come to shul (after the zman).
- Putting on tefillin standing or sitting.
- The yud-shaped knot on the hand tefillin must not be separate from the bayit.
- Hairs around the parchment of the shel rosh should stick out.
- Shins on the outside of the tefillin shel rosh
- Different length for straps of the shel rosh
- Straps wrapped around arm 7 times.
- Straps in shape of shin on hand and on finger.
- Saying 've'erastich' on putting on tefillin.

MealsandBircatHamazon

- Lifting up hands after washing them.
- Removing knives from table before bentching.
- Mayim Acharonim as required, and only using a little water.
- Singing shir hama'alot before bentching.
- Adding tehilat hashem after shiur hama'alot.
- Having/bringing a whole loaf to the table for bentching.

BircatCohanim

- Extra restrictions on which cohanim can duchan.
- That the Levi'im wash the hands of the cohanim before bircat cohanim.
- Position of the cohanim's hands - right higher.
- Minhagim of the cohanim's finger position.
- Not looking at the cohanim during duchaning.
- Sitting or standing during bircat cohanim.
- Special techinot for bad dreams during bircat cohanim.

Kashrut

- Waiting at least an hour between meat and milk (and between hard cheese and meat?).
- Getting benefit from the Gid Hanasheh.

Marriage

- Use of a ring to effect kiddushin.
- Orientation of the marital bed.
- Not to delay tevilah when the husband is in town.

Shabbat

- Mikva (twice?) before Shabbat
- Tasting the food on Erev Shabbat.
- Saying Shir Hashirim before Shabbat.
- Wearing white on Shabbat.
- Only speaking in Hebrew on Shabbat/not speaking any divrei chol.
- Yedid Nefesh on Kabbalat Shabbat
- Lecha Dodi
- Ana Bekoach
- Saying 'Kegavna' before maariv
- Smelling myrtle branches on Friday night.
- Putting a little water in the kiddush wine.
- Adding/subtracting words in kiddush to make 72 letters.
- Holding kiddush cup with upturned fingers.
- Saying Atkinu Seudata
- 12 loaves at each meal/over Shabbat.
- Holding loaves and using upper/lower/both.
- Having fish on Shabbat.
- Not removing cloth from table.
- The importance of being called up 'Shishi' on Shabbat morning.
- Sleeping on Shabbat afternoon.
- Saying Ani Tefillati at Shabbat mincha
- Minhagim of Seuda Shelishit
- Sitting for Havdala
- Overflowing the wine for havdala
- Using myrtle for spices at havdala.
- Looking at fingernails in the light of the havdala candle.

Chagim

- Special tehillim on the Chagim and other days - leDavid Hashem in Elul, leDavid Mizmor on Rosh Hashana/Yom Kippur night, Shir Hama'alot in Shacharit between RH and YK.
- Not saying Selichot at night before chatzot.
- Different configuration of seder plate.⁶
- Shaking lulav in the Succah.
- Directions of waving of the lulav.
- Number of na'anuim
- Ushpizin
- Tikun Leil Hoshana Rabba
- Looking at one's shadow on Hoshana Rabba night
- Hakafot on Simchat Torah
- Tu Bishvat Seder
- Tehillim after Sefira
- Lag BaOmer celebrations.
- Tikun Leil Shavuot

Other

- Saying leshem yichud before doing a mitzva.
- That ingredients for the ink used for safrut should come from a tree.
- Women going onto graveyards - weighing halacha, kabbala, sensitivities etc .
- 'Minhag Yerushalayim' of children not being present at the kevura.
- Saying 'hitkabdu mechubadim' before going into the bathroom.
- Women being motzei other women in megillat esther.
- Not cutting boy's hair until age 3.

6. This was one of the few kabbalistic practices that even Prof. Yeshayahu Leibowitz was found to have adopted, although he was radically opposed to kabbala!